

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Kunnskapsgrunnlag Nissedal

Analyse som grunnlag for å vurdere omstillingsstatus – april 2022

Innhold

Innhold	1
Sammendrag	2
1. Bakgrunn	3
2. Befolkning	3
2.1. Befolkningssammensetning og -framskriving	6
2.2. Boliger og fritidseiendommer	8
3. Sysselsetting og lokalt næringsliv	10
3.1. Arbeidsstyrken.....	10
3.2. Sysselsetting	11
3.3. Næringsstruktur	11
3.3.1. Utvikling i næringer	13
3.4. De største bedriftene i Nissedal	15
4. Pendling og arbeidsmarkedsintegrasjon	15
4.1. Pendlerrelasjoner	16
4.2. Arbeidsplassdekning i ulike næringer.....	18
5. Kommunikasjon og infrastruktur	19
5.1. Veier og fysisk infrastruktur	19
5.2. Reisetidsanalyse	20
6. Levekår.....	21
6.1. Utdanningsnivå.....	21
6.2. Lavinntekt og fattigdom	23

Sammendrag

Nissedal er en kommune vest i Telemark som grenser til Kviteseid i nord, Drangedal og Gjerstad i øst, Vegårshei og Åmli i sør og Fyresdal i vest.

Nissedal er relativt tynt befolket, med 1 414 innbyggere, der nær en tredel av innbyggerne, 531 personer, bor i tettstedet Tveitsund (Treungen). Folketallet i kommunene har variert noe de siste årene, men fra 2018 til 2022 har det blitt redusert med -5 %. Bare Fyresdal og Tinn har hatt en større prosentvis nedgang i folketallet de siste fem årene. Det er først og fremst nettoutflytting til andre kommuner som er årsaken til befolkningsnedgangen, og flyttetapet er størst blant unge voksne. Befolkningsnedgangen har ført til en nedgang i andelen i arbeidsfør alder. Nissedal er i 2022 den kommunen i Vestfold og Telemark med lavest forsørgerevne, altså lavest andel i arbeidsfør alder (16-66 år) som skal forsørge eldre og unge (0-15 år og 67+ år). Dette vil bare forsterkes i årene som kommer, og SSB framskriver en tredobling i antall 80-åringer i 2050 sammenliknet med i dag.

Befolkningsutviklingen og -sammensetningen utfordrer kommunen på flere områder. Størrelsen på arbeidsstyrken har gått ned de siste årene, og ingen andre kommuner i Vestfold og Telemark har en høyere gjennomsnittsalder blant de sysselsatte. Det vil gi store behov for å rekruttere ny arbeidskraft i årene som kommer. Allerede nå opplever kommunen store rekrutteringsutfordringer både innen helse og omsorg og bygge- og anleggsvirksomhet. Samtidig har kommunen en ensidig, og i økende grad ensidig næringsstruktur, som også gjør de sårbare. Bare to andre kommuner i fylket har en mer ensidig næringsstruktur enn Nissedal.

Nissedal hadde en betydelig nedgang i antall arbeidsplasser fra 2017-2020 (10 % nedgang samlet sett og 16 % reduksjon i privat sektor). Nedgang i befolkning og sysselsetting påvirker grunnlaget for tjenester, handel, fritidsaktiviteter, kultur og opplevelser, som igjen er viktig for å opprettholde bostedsattraktiviteten. Bekymringen er at man havner i en negativ spiral der befolkning, sysselsetting og attraktivitet går stadig nedover.

Pendling og pendlerstrømmer sier noe om hvor integrert en kommune er i det omliggende arbeidsmarkedet. For Nissedal er en del av utfordringen at nabokommunene også er relativt små og har svak utvikling. Dermed blir bidraget fra pendling relativt lite, og det er begrenset med jobbmuligheter sett fra arbeidstakerens ståsted, og begrenset tilgang på kompetent arbeidskraft for arbeidsgiverne. Selv om det er betydelige avstander, er det noe felles bo- og arbeidsmarkeder og avhengighet mellom kommunene. Pendlerstrømmene går først og fremst fra Drangedal, Åmli, Fyresdal, Gjerstad og Kviteseid til Nissedal, og fra Nissedal til Åmli, Oslo og Kviteseid.

Utdanningsnivået i kommunen kan si noe om evne til omstilling og innovasjon. Nissedal har som de fleste andre kommuner hatt en økning i andel med høyere utdanning de siste 20 årene, men fortsatt er det bare 26 % av innbyggerne med høyere utdanning, et stykke under fylkesgjennomsnittet på 30 %.

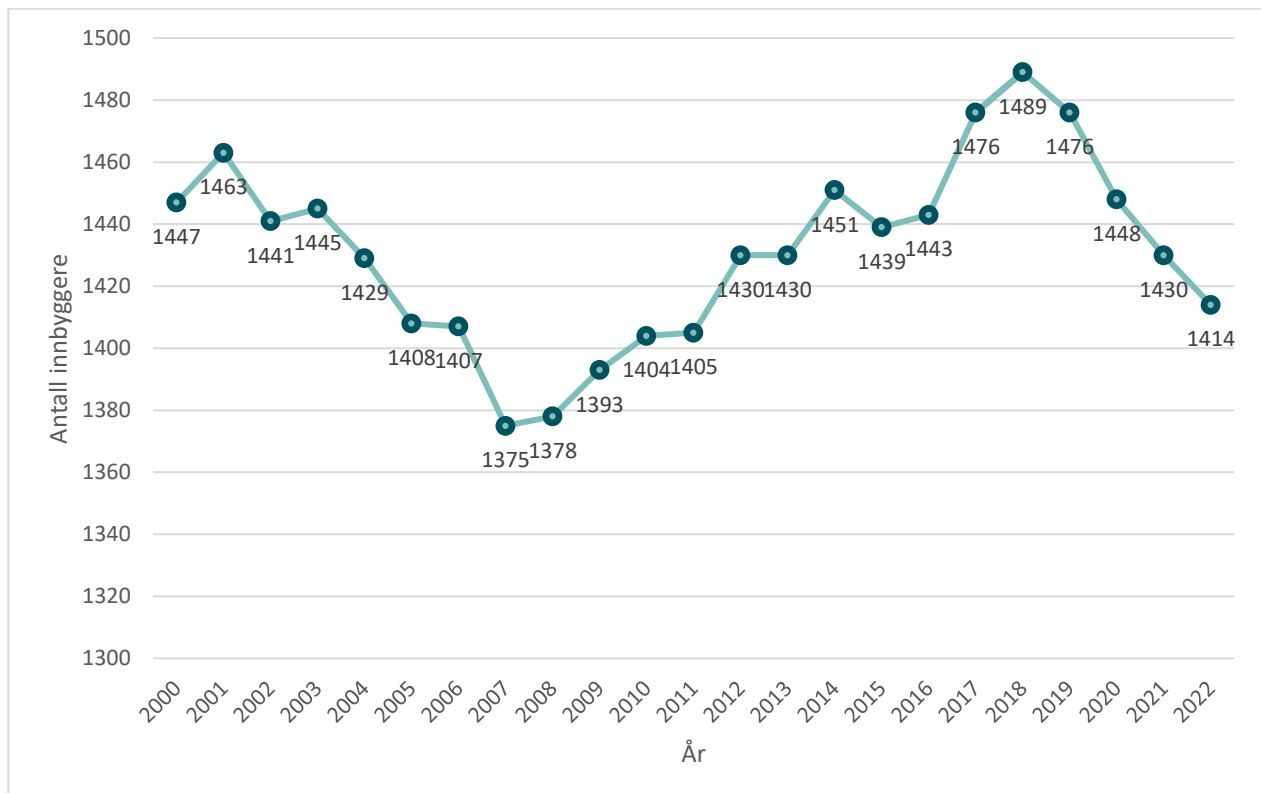
1. Bakgrunn

Dette kunnskapsgrunnlaget er en del av grunnlagsmaterialet for å vurdere om Nissedal kommune skal få omstillingsstatus.¹ Kunnskapsgrunnlaget viser status og utviklingstrekk i Nissedal på viktige samfunnsområder som befolkning, næring, infrastruktur og levekår. Rapporten er utarbeidet av Vestfold og Telemark fylkeskommunes statistikk- og analyseenhet Vestfold og Telemark+ i samarbeid sektor for næring, innovasjon og kompetanse i fylkeskommunen og Nissedal kommune.²

2. Befolkning

Nissedal har 1 414 innbyggere, og er fylkets nest minste kommune målt i folketall. Nær en tredel av innbyggerne, 531 personer, bor i Tveitsund (Treungen). Folketallet i Nissedal har variert noe de siste årene (se figur 2.1). På starten av 2000-tallet opplevde kommunen en nedgang i antall innbyggere til en bunn i 2007 med 1 375 innbyggere. Deretter steg folketallet mer eller mindre jevnt fram til 2018. Fra 2018 til 2022 har folketallet blitt redusert med -5 % eller 75 personer.

Figur 2.1. Befolkning i Nissedal 2000-2022. Kilde: SSB tabell 06913

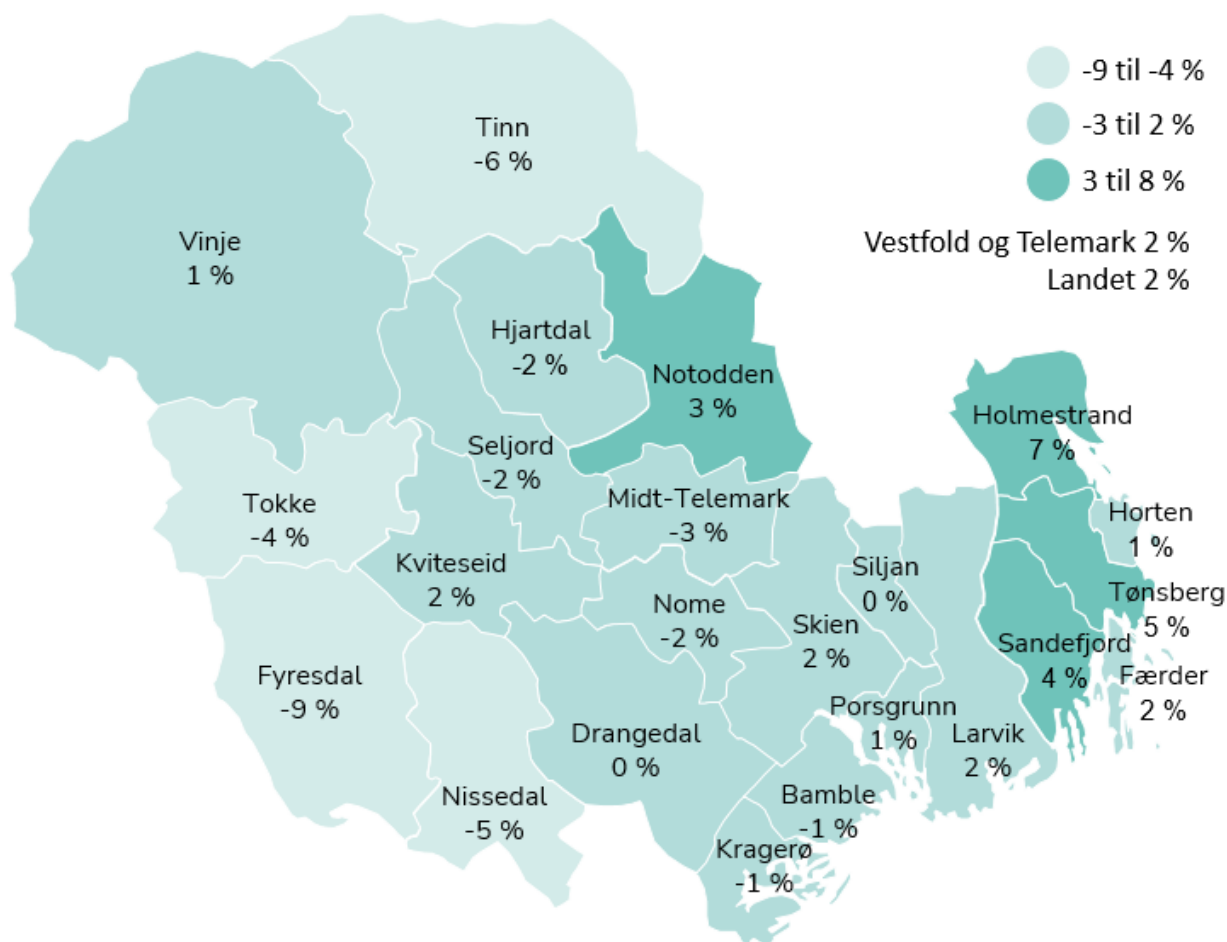

¹ Les mer om regional omstilling på www.innovasjon Norge.no/no/regional-omstilling

² Takk til Trøndelag fylkeskommune for inspirasjon og tips til arbeidet

Bare Fyresdal og Tinn har hatt en større prosentvis nedgang i folketallet de siste fem årene (se figur 2.2.).

Figur 2.2. Prosentvis endring i folketallet 2018-2022. Kilde: SSB tabell 06913

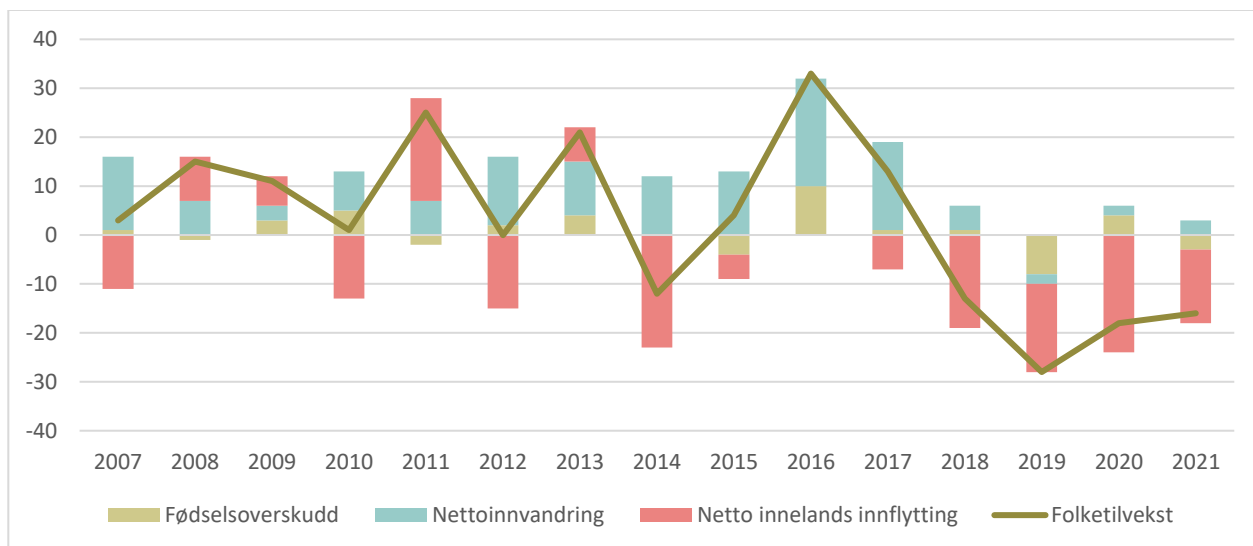

De siste 10 årene har det blitt i snitt blitt født 14 barn per år, samtidig som det i snitt har dødd 13 personer per år. Hvorvidt kommunen har hatt et lite fødselsoverskudd eller et lite fødselsunderskudd har variert fra år til år, men dette har i liten grad påvirket befolkningsutviklingen i kommunen (se figur 2.3).

Det som i aller størst grad har bidratt til befolkningsutviklingen er nettoinnvandring. Med unntak av 2019 har Nissedal hatt nettoinnvandring alle år fra 2007-2021. 11 % av befolkningen i Nissedal (151 personer) er nå innvandrere. Blant innvandrere bosatt i Nissedal er det flest som har bakgrunn fra Syria (29 personer), Nederland (25 personer) og Polen (19 personer). 31 % av innvandrere bosatt i Nissedal er flyktninger og deres familieinnvandrere, mens 29 % er arbeidsinnvandrere (IMDi). Siden 2016 har innvandringen til Nissedal gått betydelig ned, men i forbindelse med krigen i Ukraina har IMDi foreløpig anmodet Nissedal om å bosette 30 flyktninger i 2022. Dette tallet er imidlertid forventet å øke. Innvandrere er i snitt mer mobile enn personer uten innvandringsgrunn, og særlig flyktninger flytter ofte til mer sentrale strøk etter endt introduksjonsprogram. Selv om kommunen

bosetter minst 30 flyktninger i 2022 er det derfor usikkert hva som blir de langsiktige konsekvensene for folketallet i Nissedal av dette.

Figur 2.3. Folkevekst i Nissedal fordelt på fødselsoverskudd, nettoinnvandring og netto innenlands innflytting. 2007-2021. Kilde SSB tabell 06913, 05426 og 05471

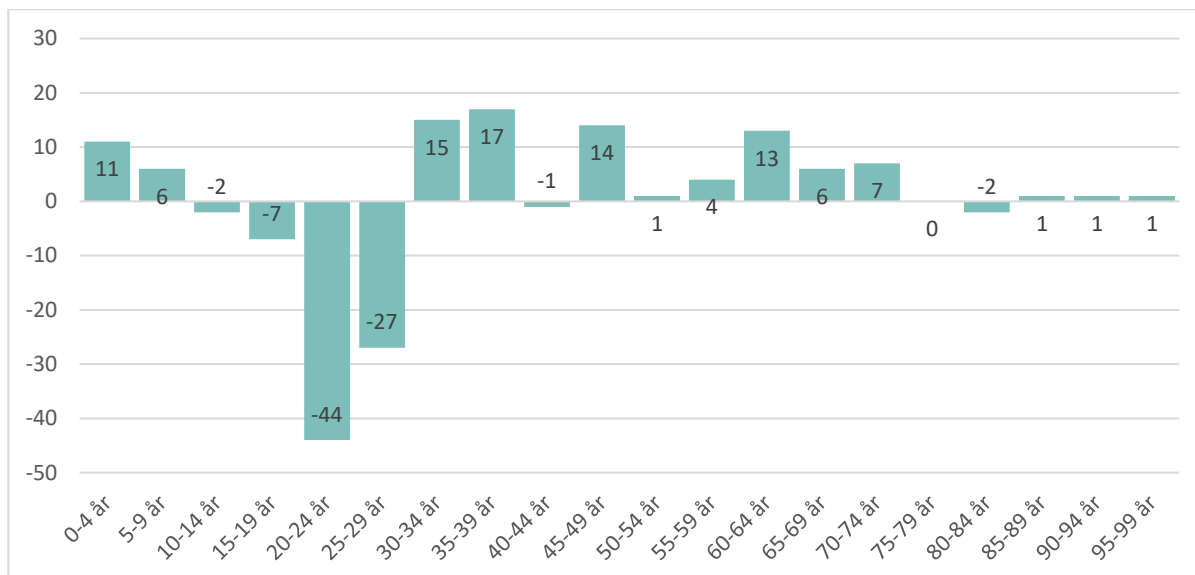

Når det gjelder innenlands flytting har Nissedal hatt mer utflytting enn innflytting de siste årene, og dette har vært den viktigste årsaken til nedgang i folketallet siden 2018. Kommunen særlig hatt flyttetap til Porsgrunn, Kristiansand og Oslo de siste fem årene (Panda analyse).

Figur 2.4 viser flyttingen til og fra Nissedal, inkludert nettoinnvandring, fordelt på alder i årene 2011-2020. De store flyttestrømmene finner vi først og fremst blant unge voksne. Det er særlig i aldersgruppen 20-29 år at det er stor nettoutflytting. Selv om dette er aldersgrupper med høy utflytting på grunn av utdanning er det de færreste som endrer folkeregistrert adresse mens de er under utdanning. Høyest nettoinnflytting finner man i aldersgruppen 30-64 år.

Nissedal har ikke egen videregående skole. Elever fra Nissedal i videregående opplæring bor derfor stort sett på hybel i andre kommuner i ukedagene. Det kan svekke tilhørigheten til kommunen, og øke flyttetilbøyeligheten deres når de blir voksne.

Figur 2.4. Nettoflytting (til/fra andre kommuner og utlandet) til Nissedal 2011-2020 etter alder. Kilde: Panda analyse

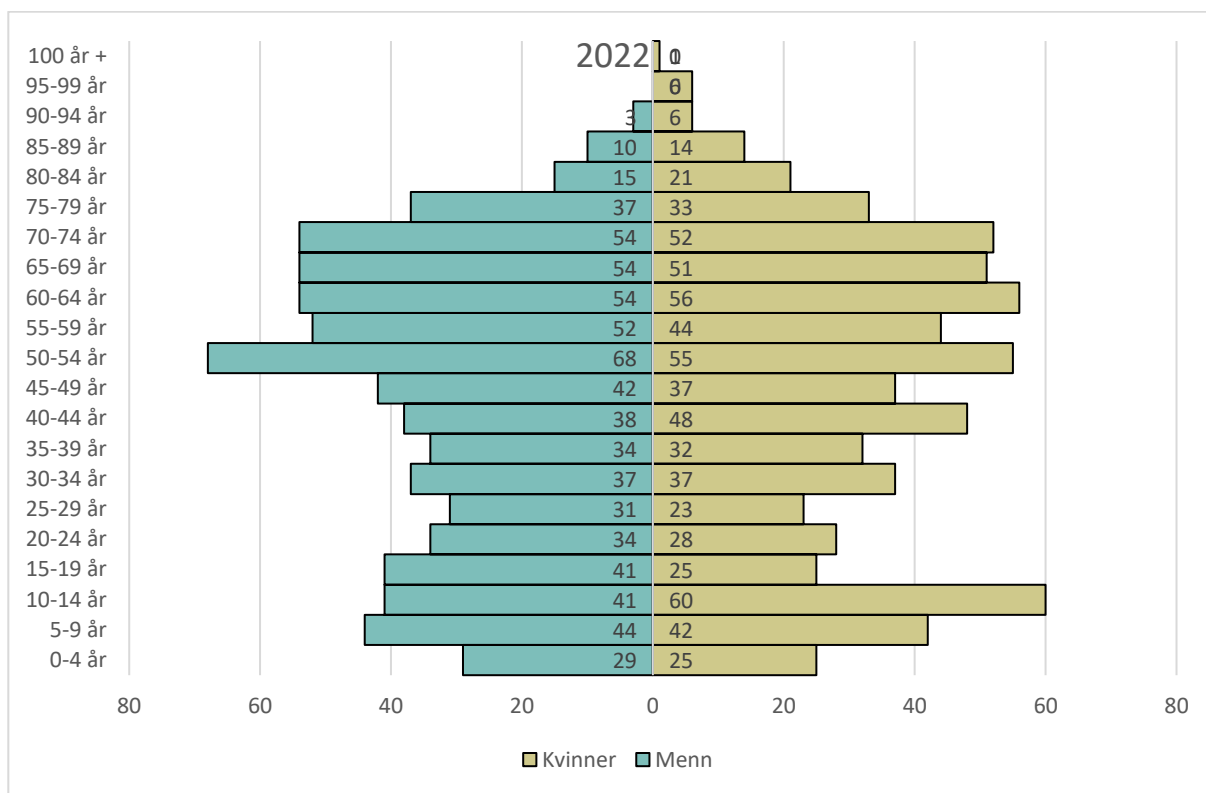
2.1. Befolkningssammensetning og -framskriving

Figur 2.5 viser befolkningen i Nissedal etter kjønn og alder 1. januar 2022. Det er langt flere personer under 50 år enn over, og det er også blant de under 50 år det var størst nedgang i folketallet fra 2018 til 2022. Blant de over 50 år ser vi de store barnekullene som ble født etter annen verdenskrig som nå har nådd pensjonsalder.

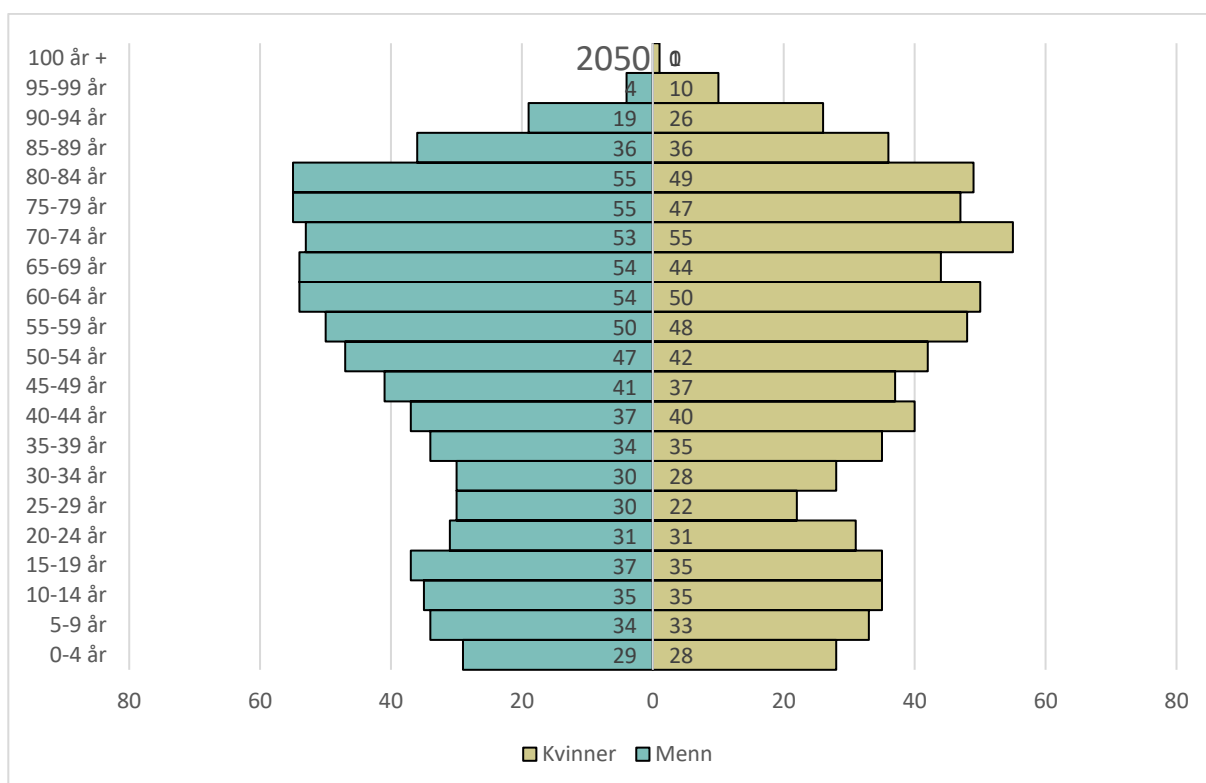
Kjønnsbalansen er relativt jevn – med 51 % menn og 49 % kvinner. En del kommuner sliter med underskudd på kvinner i fødedyktig alder, men dette er ikke et problem i Nissedal der 49 % av innbyggerne mellom 20-49 år er kvinner. Dette er likt som fylkesgjennomsnittet, og langt bedre enn nærliggende kommuner som Kviteseid, Tokke og Fyresdal, der kun 45-46 % av innbyggerne i alderen 20-49 år er kvinner.

Per 1.1.2022 var 22 % av befolkningen i Nissedal 67 år eller eldre. Kun Kragerø, Tinn og Hjartdal har en høyere andel over 67+ enn Nissedal. I årene som kommer vil denne andelen øke mye (se figur 2.6). SSB framskriver i sitt hovedalternativ at andelen vil øke til 33 % i 2050, høyest av alle kommunene i fylket sammen med Tokke, Tinn, Hjartdal og Kviteseid. Samtidig vil andelen over 80 år øke fra 5 % eller 76 personer til 16 % eller rundt 230 personer. Selv om det er usikkerhet knyttet til befolkningsframskrivninger er dette en av de mer sikre delene av befolkningsutviklingen framover, ettersom dette er 50-70-åringene som allerede bor i Nissedal i dag. Som nevnt tidligere er det lite flytting i disse aldersgruppene.

Figur 2.5. Befolkning etter alder og kjønn i Nissedal per 1.1.2022. Kilde: SSB tabell 07459

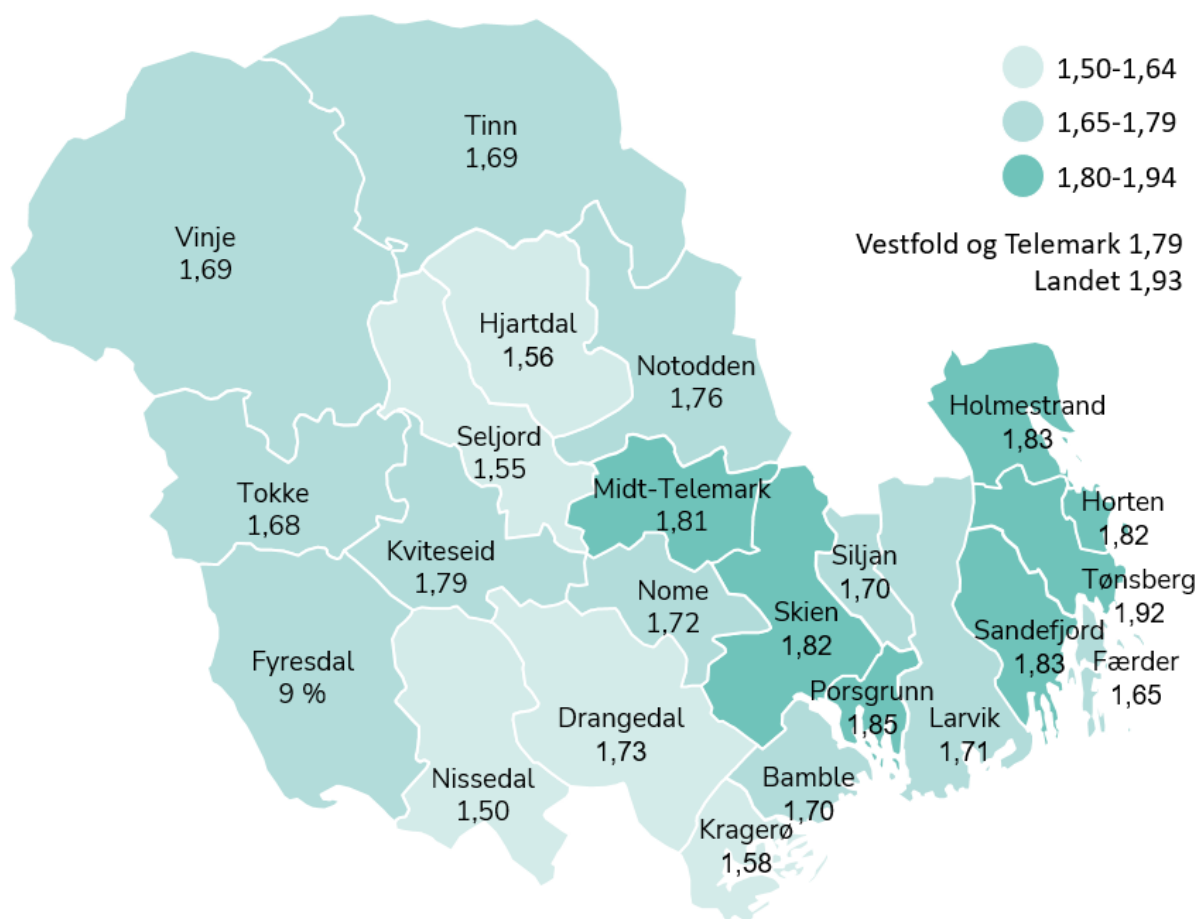
Figur 2.6. Befolkning etter alder og kjønn i Nissedal i 2050 framskrevet i SSBs mellomalternativ. Kilde: SSB tabell 12882

Forsørgerevnen refererer til antall personer i arbeidsaktuell alder (16-66 år) per person under 15 år og over 67 år. Dette sier blant annet noe om hvordan befolkningssammensetningen kan påvirke sosial og økonomisk utvikling. Jo høyere verdi, jo flere er det å forsørge for den yrkesaktive befolkningen.

Med en verdi på 1,5 viser figur 2.7 at Nissedal er den kommunen i Vestfold og Telemark med lavest forsørgerevne i 2022. Kommunen har altså lavest antall personer i arbeidsaktuell alder i forhold til antall eldre og antall barn. SSB framskriver i sitt mellomalternativ at forsørgerevnen vil reduseres til 1,1 person i yrkesaktiv alder per person under 15 år og over 67 år i Nissedal i 2050 (SSB tabell 12882).

Figur 2.7. Forsørgerevne - Antall personer i yrkesaktiv alder (16-66 år) per person under 15 år og over 67 år 2022. Kilde SSB tabell 07459

2.2. Boliger og fritidseiendommer

Det er begrenset med boligbygging i Nissedal. Tabell 2.1 viser antall boliger etter byggeår og bygningstype.

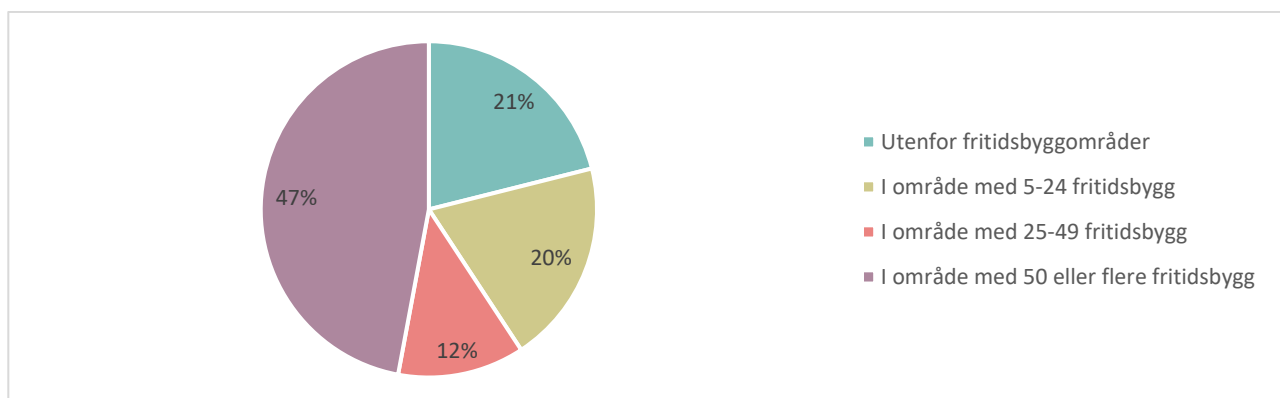
Tabell 2.1. Boliger (beboede og ubeboede) i Nissedal i 2022 etter type og byggeår. Kilde: SSB tabell 10149

Byggeår	Enebolig	Tomannsbolig	Rekkehus, kjedehus og andre småhus	Boligblokk	Bygning for bofellesskap	Andre bygningstyper
1900 og tidligere	128	4	0	0	0	1
1901-1940	52	0	0	0	0	2
1941-1960	97	6	0	0	0	0
1961-1980	163	0	4	0	0	1
1981-2000	123	0	7	6	8	5
2001-2020	95	10	4	1	6	2
Ukjent	74	10	0	0	2	8

Det bygges imidlertid et stort antall fritidsboliger i kommunen. I 2022 er det registrert 2 430 fritidsboliger i Nissedal, en økning på nesten 1 000 fritidsboliger siden 2006 (SSB tabell 05467). Mens fritidsbebyggelsen historisk har blitt bygd spredd, er det nå en utvikling mot mer tettbygde fritidsbyggområder. Figur 2.8 viser at nær halvparten (47 %) av eksisterende fritidsboliger i Nissedal ligger i områder med 50 eller flere fritidsbygg.³ Denne andelen har økt betydelig de siste årene, og er langt høyere enn i fylket som helhet, der andelen er 31 %.

Fritidsboligene bidrar til besøksattraktivitet og er viktig for varehandel, overnatting og bygg- og anleggstjenester i kommunene. Det er potensiale for å øke antall fritidsboliger i Nissedal, og det er 2 150 tomter avsatt til fritidsbebyggelse i gjeldende reguleringsplaner.⁴

Figur 2.8. Fritidsboliger i Nissedal etter størrelse på område. 2022. Kilde: SSB tabell 10328

³ Med fritidsbyggområde menes en samling med minst 5 fritidsbygg, der avstanden mellom byggene ikke overstiger 75 meter for tettbygde fritidsbyggområder og 500 meter for sammenhengende fritidsbyggområder.

⁴ www.vtfk.no/fritidsbebyggelse

3. Sysselsetting og lokalt næringsliv

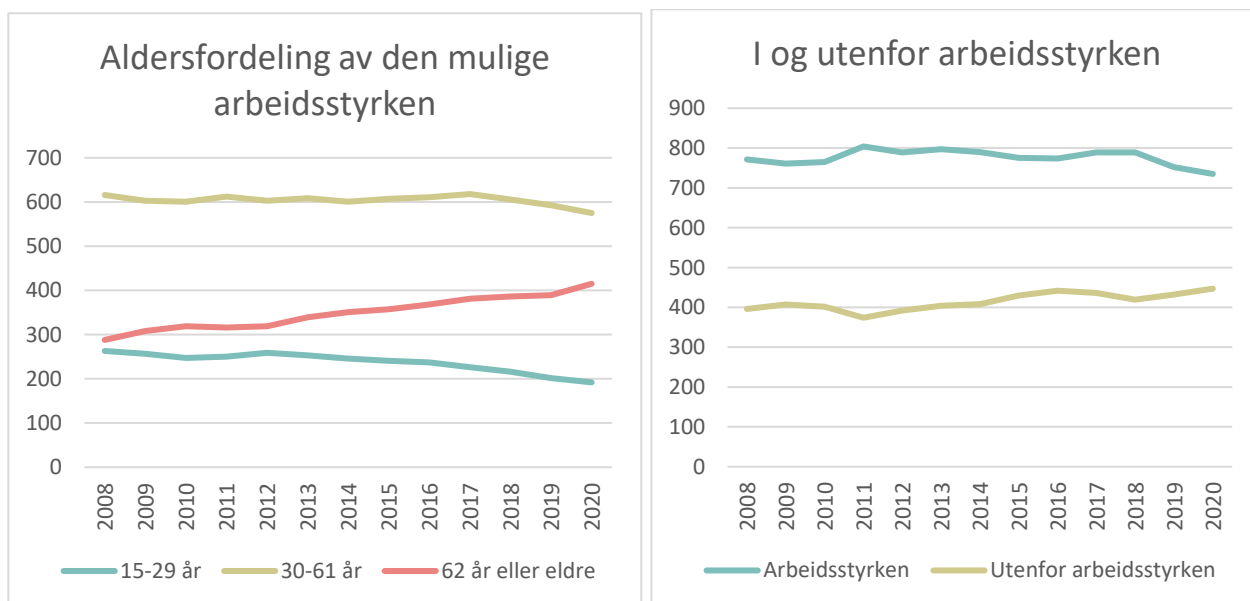
3.1. Arbeidsstyrken

Den potensielle arbeidsstyrken (personer over 15 år) i Nissedal har vært relativt stabil siden 2008. Figur 3.1 viser aldersfordeling av den potensielle arbeidsstyrken (venstre) og om de inngår i arbeidsstyrken (de som har eller søker arbeid), eller er utenfor arbeidsstyrken (høyre). Antallet yngre arbeidstakere har sunket, mens antallet eldre har økt og utgjør nå over en tredel av befolkningen over 15 år. De siste årene har antallet alderspensjonister økt fra 15 % i perioden 2008–2014 til 22 % i 2020. I samme periode har andelen av den voksne befolkningen som inngår i arbeidsstyrken sunket fra 65 til 61 %.

Fra 2017 begynte også antall innbyggere i alderen 30–61 år å falle, og med færre unge i befolkningen vil denne trenden forsterkes i årene som kommer. Om ikke denne utviklingen snus, vil arbeidsstyrken i Nissedal krympe betydelig.

Kommunen opplever allerede rekrutteringsutfordringer, blant annet innen helse og omsorg og bygg- og anleggsvirksomhet. Disse utfordringene er ventet å øke i årene som kommer, både på grunn av økte behov innen helse og omsorg, men også fordi det vil være et stort behov for utskifting av eksisterende arbeidsstyrke. Ingen andre kommuner i Vestfold og Telemark har så høy gjennomsnittsalder blant de sysselsatte (46,4 år) som Nissedal. Dette peker på et stort behov for å erstatte kompetanse i årene som kommer (SSB tabell 09106).

Figur 3.1 Arbeidsstyrken i Nissedal. Kjelde: SSB tabell 13563

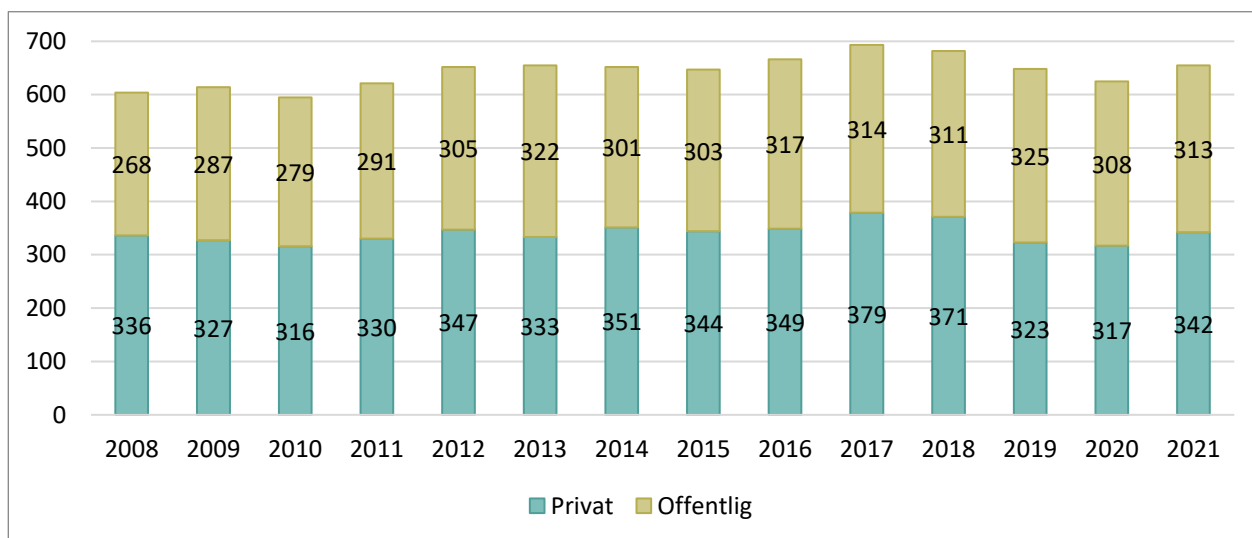
10 % av befolkningen i Nissedal mellom 30 og 61 år mottok uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger i 2020. Det er litt mer enn i årene før, og kan henge sammen med at gjennomsnittsalderen i denne

aldersgruppen har økt. Det er få arbeidsledige i Nissedal i hele perioden, for det meste under 1 % (SSB tabell 13563).

3.2. Sysselsetting

Ved utgangen av 2021 var det 655 arbeidsplasser i Nissedal (sysselsatte med arbeidssted Nissedal). 342, eller 52 % av disse var i privat sektor, mens 313 (48 %) var i offentlig sektor (figur 3.2). Antall arbeidsplasser i kommunen økte jevnt fram til 2017, først og fremst i offentlig sektor. Fra 2017 har det vært en nedgang på 68 arbeidsplasser, dvs. 10 % fram til 2020. Nedgangen var størst i privat sektor, med en nedgang på 62 arbeidsplasser eller 16 % fra 2017 til 2020. Det er først og fremst trelastindustrien som forårsaker fallet (30 færre arbeidsplasser), men også bortfall av arbeidsplasser innen oppføring av bygninger, og offentlig administrasjon med flere bidro. Fra 2020 til 2021 har det vært en liten økning i antall arbeidsplasser igjen.

Figur 3.2 Arbeidsplasser i Nissedal i privat og offentlig sektor. 2008–2021. Kilde SSB tabell 13472

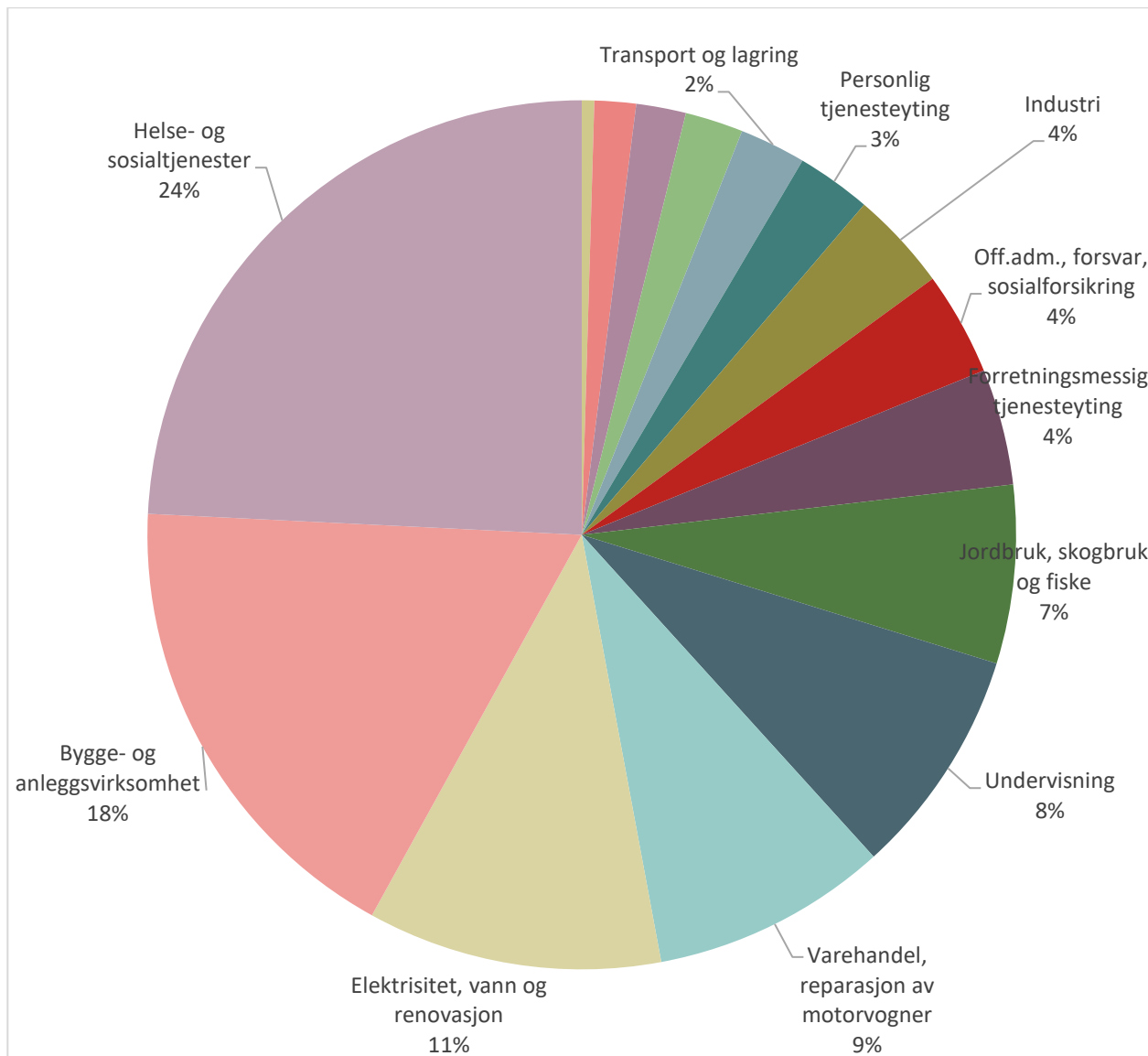

Nabokommunene, både i Vestfold og Telemark og Agder, har stort sett hatt den samme arbeidsplassutviklingen som Nissedal siden 2017, enten med liten eller negativ vekst i antall arbeidsplasser.

3.3. Næringsstruktur

Figur 3.3 viser at helse- og sosialtjenester er den næringen som sysselsetter flest i Nissedal, med 24 %. Dette er omtrent som i fylket som helhet der andelen er 23 %. Deretter følger bygg- og anleggsvirksomhet som sysselsetter 18 %. Denne næringen er langt større i Nissedal enn i fylket som helhet, der 10 % er sysselsatt innen bygg- og anleggsvirksomhet. Elektrisitet, vann og renovasjon ligger også høyt, med 11 % av arbeidsplassene i kommunen, langt over fylkesgjennomsnittet på 2 %.

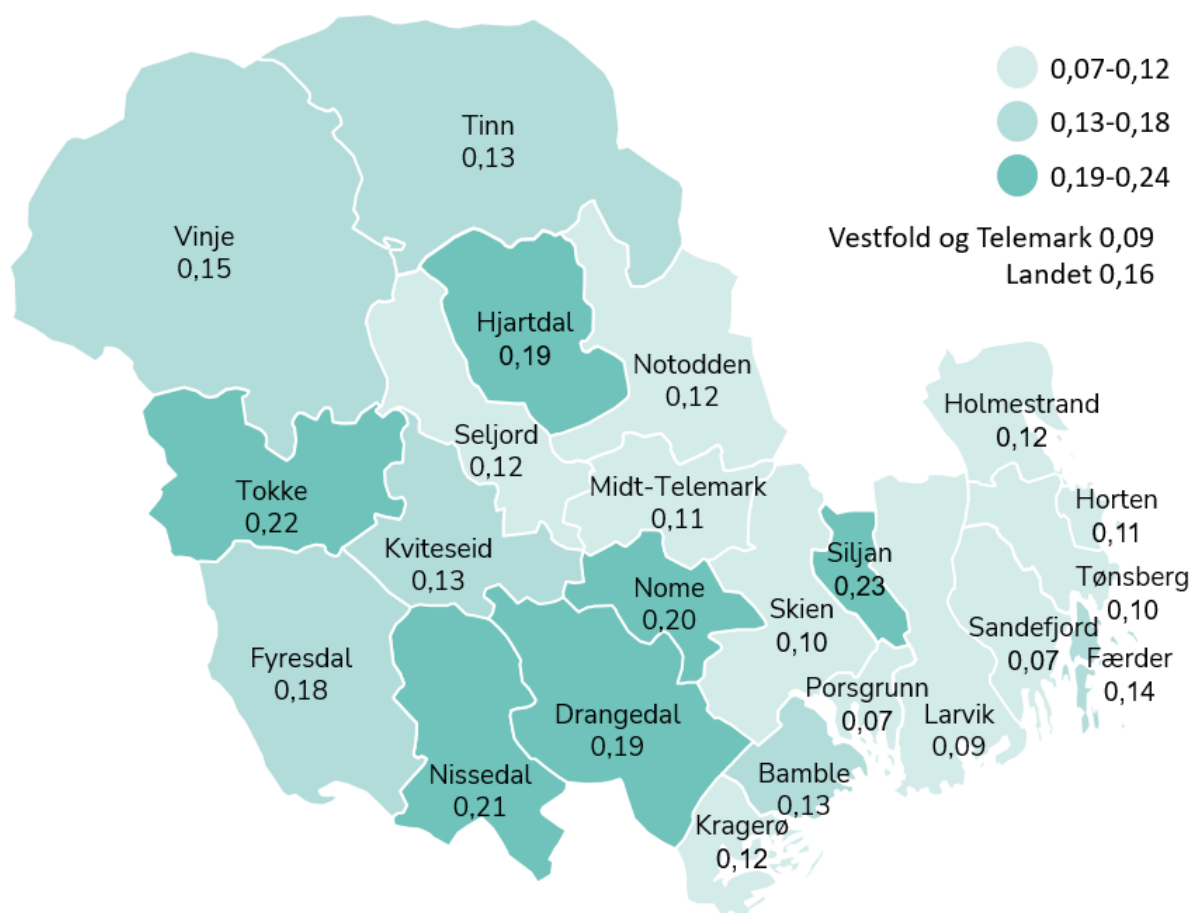
Figur 3.3. Næringsstruktur i Nissedal 2021. Kilde: SSB tabell 13470

Nissedal har gått i retning av en mer ensidig næringsstruktur i perioden 2008-2019. Herfindal-indeksen⁵, der høy verdi indikerer at kommunen er avhengig av et fåtall næringer, viser at Nissedal har gått fra 0,15 på denne indeksen i 2008 til 0,21 i 2022 (Panda analyse). I Vestfold og Telemark er det bare Siljan og Tokke som har en mer ensidig næringsstruktur enn Nissedal (figur 3.4).

⁵ Herfindalindeksen utformes som en konsentrasjonsindeks. Høy verdi indikerer at kommunen er avhengig av et fåtall næringer. Teoretisk kan indeksen ha verdien 1 dersom alle er sysselsatt i samme næring.

Figur 3.4. Ensidig næringsstruktur (Herfindal-indeksen). Høy verdi indikerer ensidig næringsstruktur. Kilde: Panda analyse

3.3.1. Utvikling i næringer

Tabell 3.1 viser utviklingen i antall arbeidsplasser (sysselsatte etter arbeidssted) fra 2008 til 2021 i Nissedal fordelt på ulike næringer.

Innen helse- og omsorgstjenester, som sysselsetter flest i kommunen, har antall arbeidsplasser vokst fra 2008, men ser ut til å ha flatet ut siden 2012 og falt siden 2019. Det er en økning i antall ansatte innen undervisning og en reduksjon innen offentlig administrasjon. Kommunale infrastrukturtenester som vann og avløp, renovasjon og kraftforsyning er stabilt med 71 arbeidsplasser i 2021.

Bygge- og anleggsnæringen sysselsetter 115 personer i 2021, og er den klart største private næringen i Nissedal. Næringen har dessuten vokst de siste tre årene. Maskinentreprenørfirmaet

Knut Haugsjå AS driver innen spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet og har ifølge proff.no 57 ansatte og står slik sett for halvparten av de sysselsatte i Nissedal innen bygg og anlegg. De resterende fordeler seg noenlunde likt mellom oppføring av bolig og anleggsvirksomhet. Sysselsettingsveksten er størst innenfor spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet, mens arbeidsplasser innen oppføring av bolig har gått opp og ned mellom 20 og 30 arbeidsplasser siden 2008.

Tabell 3.1. Sysselsatte etter arbeidssted etter næring. Nissedal 2008-2021. Kilde: SSB tabell 13470

	2008	2012	2017	2018	2019	2020	2021
Jordbruk, skogbruk og fiske	71	45	46	42	38	37	43
Industri	33	34	51	43	24	20	24
Elektrisitet, vann og renovasjon	64	69	69	71	72	70	71
Bygge- og anleggsvirksomhet	97	96	119	122	105	111	115
Varehandel, reparasjon av motorvogner	55	62	60	58	55	55	57
Transport og lagring	25	19	14	14	16	11	16
Overnattings- og serveringsvirksomhet	17	19	8	10	8	10	10
Informasjon og kommunikasjon	3	0	6	3	3	3	3
Finansiering og forsikring	3	3	0	0	0	0	0
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	11	16	7	8	14	14	14
Forretningsmessig tjenesteyting	9	21	26	27	24	29	28
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	34	30	31	31	24	24	25
Undervisning	42	39	51	45	51	52	55
Helse- og sosialtjenester	118	172	168	174	176	164	157
Personlig tjenesteyting	14	22	23	20	23	15	18
Uoppgitt	8	10	16	12	15	12	12
Total	604	657	695	680	648	627	648

Det er utstrakt hyttebygging i Nissedal. I 2022 er det 2 430 hytter i kommunen, nesten 1 000 flere enn i 2006. Med så høy byggeaktivitet og så få arbeidsplasser innen oppføring av boliger er det tydelig at disse hyttene for det meste ikke bygges av byggevirksomheter lokalisert i Nissedal.

Industrien sysselsatte 24 personer i Nissedal i 2021 - ni færre enn i 2008. Over halvparten av arbeidsplassene er i trelast- og trevareindustrien som sysselsatte 16 personer i 2021, 14 færre enn i 2008. De andre arbeidsplassene er spredt utover ulike industrityper, med ingen flere enn 5 sysselsatte.

Jordbruket, skogbruk og fiske er en næring i sterkt fall i kommunen. Det var 71 sysselsatte 2008, men kun 43 i 2021. Nedgangen skyldes først og fremst færre arbeidsplasser i jordbruket innenfor tjenester tilknytta planteproduksjon og husdyrhold.

Varehandelen forsyner befolkningen i Nissedal med dagligvarer, klær, byggevarer, biler osv. Dette er en næring som styres av etterspørselen lokalt, og som utgjør en betydelig del av sysselsettingen nasjonalt. Det gjør den også i Nissedal, med i underkant av 60 arbeidsplasser i hele perioden.

3.4. De største bedriftene i Nissedal

Maskinentreprenør Knut Haugsjå AS er Nissedals desidert største private virksomhet med 57 ansatte ifølge www.proff.no. Nissedal har også andre store anleggsvirksomheter: Felle maskin AS med 26 ansatte og Kjell Asbjørn Solberg AS med 20 ansatte. Begge er entreprenørfirmaer med nedslagsfelt utover Nissedals grenser.

Det er ellers få selskaper i Nissedal som har størrelse og innretning til å være hjørnesteinsbedrifter. ABT anleggsgartner med 14 ansatte, takstolfabrikken Telemark treindustri AS med 13 ansatte og tømmerfirmaet Carl Erik Winther Larsen AS er virksomheter av en viss størrelse med nedslagsfelt også utenfor kommunen.

Eiendomsselskapene knyttet til hytteområdene er store når det kommer til omsetning, men har relativt få ansatte.

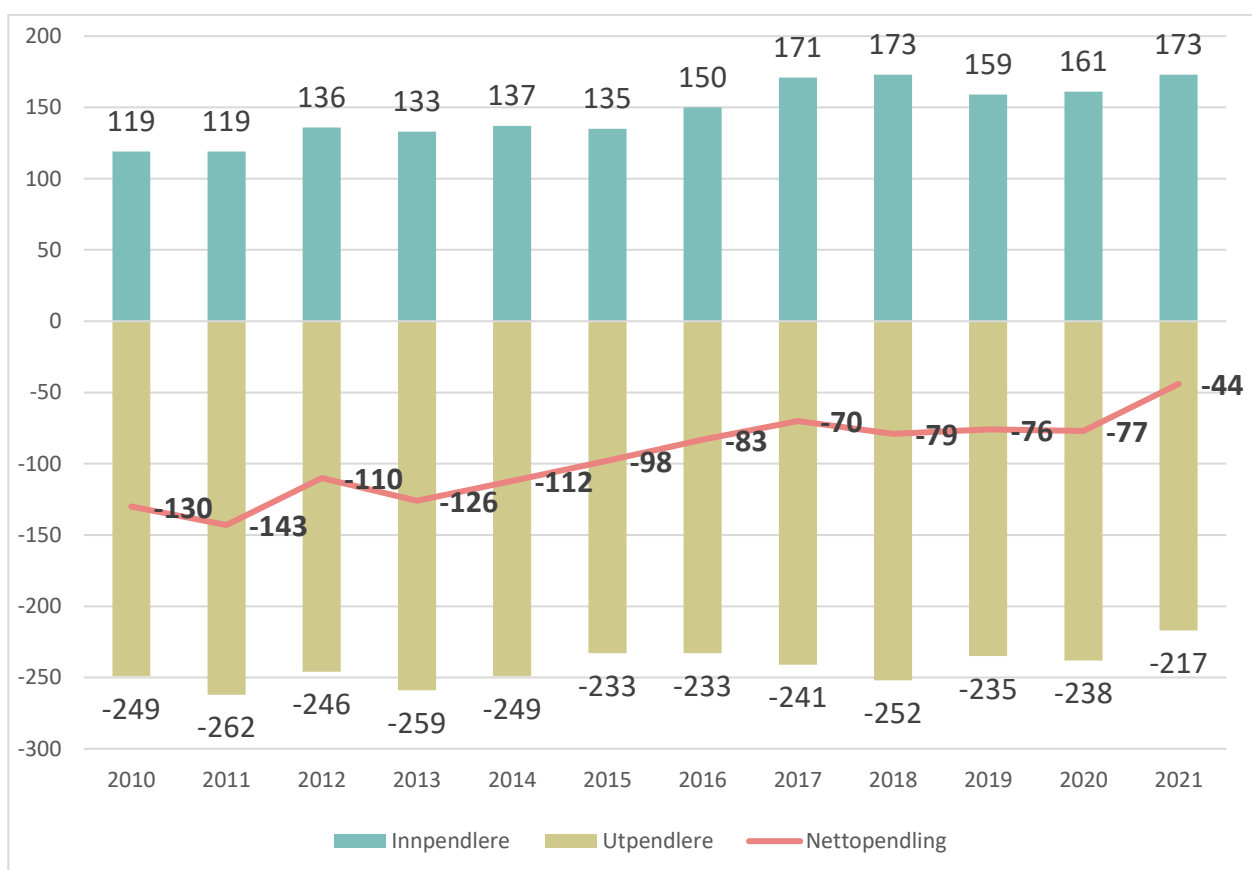
4. Pendling og arbeidsmarkedsintegrasjon

En pendler er definert som en person som har forskjellig bosteds- og arbeidsstedskommune. SSB fører statistikk over pendling, men denne statistikken forteller oss ingenting om reiseaktiviteten, og inneholder både dag- og ukependlere. Kunnskap om pendling og pendlestrømmer er viktig for å si noe om hvor integrert en kommune er i det omliggende arbeidsmarkedet. Dette forteller noe om i hvilken grad kommunen greier å dekke sitt eget behov for arbeidskraft eller om kommunen trenger

arbeidskraft fra andre kommuner. Dette kan også si noe om kommunen har nok jobber for hele befolkningen eller om de må pendle til nabokommuner.

Av de 697 sysselsatte personene med *bosted i Nissedal* pendler 31 % ut av kommunen for å jobbe. I 2021 var det 217 personer som pendlet ut av Nissedal, mens 173 personer pendlet inn (figur 4.1). Dette gir en netto utpendling på 44 personer. I perioden 2010 til 2021 har netto utpendling blitt redusert med 66 %. Netto utpendling sank jevnlig fra 2010 til 2017, etterfulgt av tre år med relativt stabile tall. Fra 2020 til 2021 sank netto utpendling markant, fra 77 til 44 personer. 27 % av de 651 som er *sysselsatt med arbeidssted Nissedal* er innpendlere.

Figur 4.1. Pendling til og fra Nissedal 2010-2021. Rød linje viser hvordan nettoppendling har utviklet seg over tid. Kilde: SSB tabell 03321

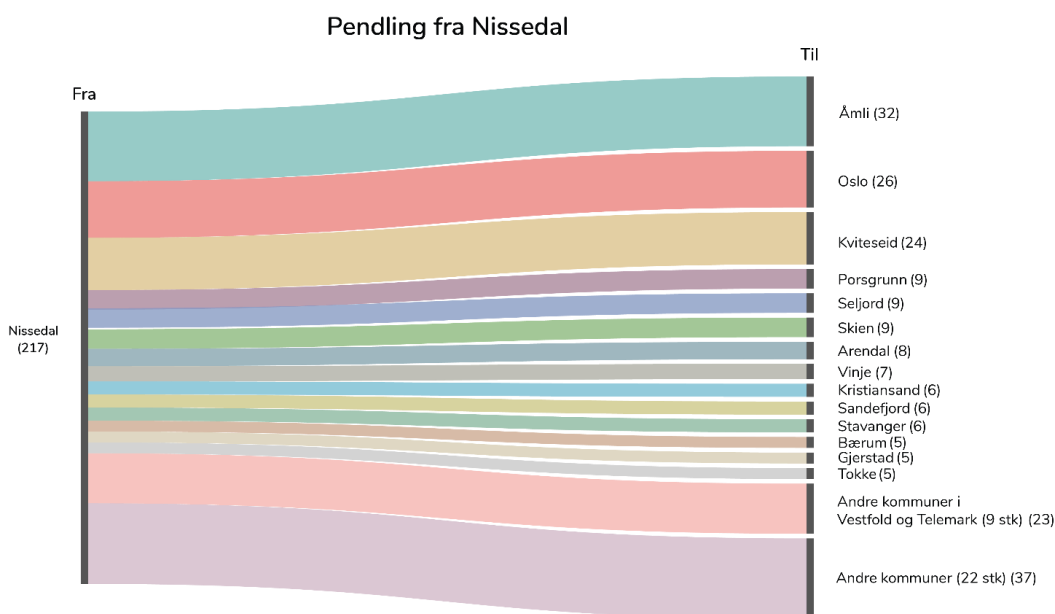

4.1. Pendlerrelasjoner

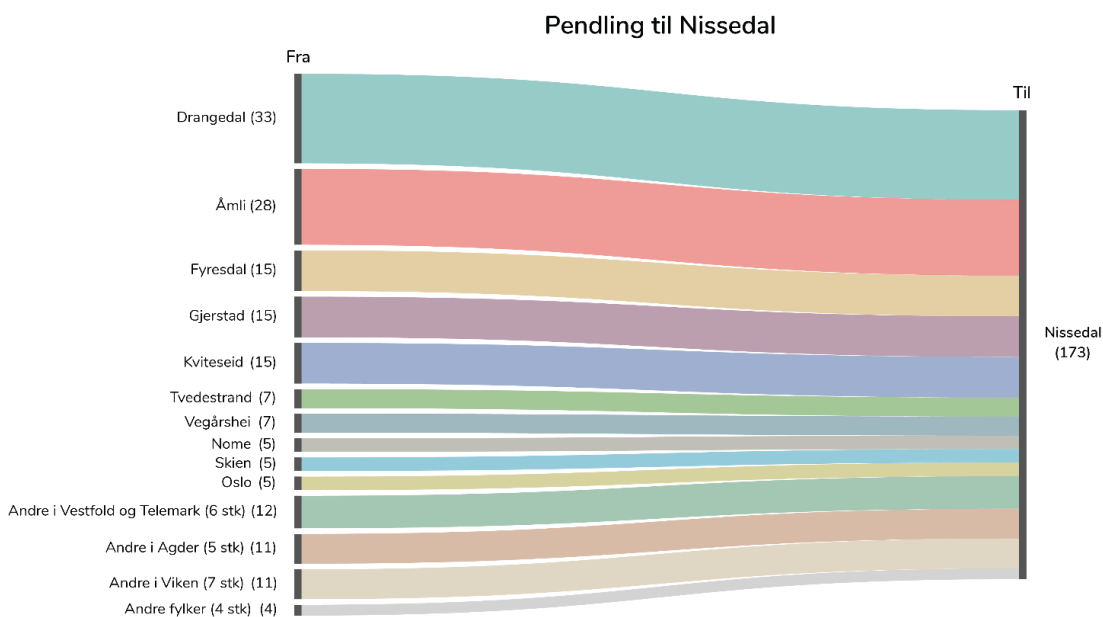
Figur 4.2 viser at blant de 217 personene som pendler ut fra Nissedal, pendler størstedelen til nabokommunene Åmli (32 personer) og Kviteseid (24), samt Oslo (26). Deretter følger Porsgrunn, Seljord og Skien. Totalt pendler 94 personer til kommuner i Vestfold og Telemark, og 61 personer til kommuner i Agder. 20 personer pendler til vest- eller nordvestlandet. Pendlingen fra Nissedal til Kviteseid har falt markant de siste årene. Fram til 2018 lå tallet på rundt 40 personer, men i løpet av de tre siste årene er antall pendlere fra Nissedal til Kviteseid redusert til 24 personer.

Figur 4.3 viser at rundt 60 % av innpendlingen til Nissedal skjer fra kommunene Drangedal (33 personer), Åmli (28), Fyresdal (15), Gjerstad (15) og Kviteseid (15). Totalt kommer 49 % av innpendlerne fra andre kommuner i Vestfold og Telemark, og 39 % fra kommuner i Agder. 12 % (20 personer) pendler til Nissedal fra andre fylker enn Vestfold og Telemark og Agder. Antallet pendlere fra Drangedal til Nissedal har økt fra 22 til 33 personer siden midten av 2010-tallet. Også pendlingen fra Gjerstad, Fyresdal og Kviteseid har økt i samme tidsrom.

Figur 4.2. Utpendling fra Nissedal i 2021. Kilde: SSB tabell 03321

Figur 4.3. Innpendling til Nissedal i 2021. Kilde: SSB tabell 03321

Det er mange som pendler mellom Nissedal, Åmli og Kviteseid. Disse tre kommunene er derfor det nærmeste man kommer et felles bo- og arbeidsmarked i regionen.

4.2. Arbeidsplassdekning i ulike næringer

Omfanget av pendling i ulike næringsgrupper kan gi en indikasjon på hvilke deler av arbeidslivet der kommunen har overskudd eller underskudd av arbeidskraft eller arbeidsplasser. I 2021 pendlet 23 personer som arbeidet innen «Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessige tjenester eller eiendom» *til* Nissedal, mens 60 personer tilknyttet slike næringer pendlet *fra* Nissedal til en annen kommune (se tabell 4.1). At flere pendler ut enn inn tyder på at denne næringskategorien er «mettet», dvs. at kompetansen og arbeidskraften i kommunen er større enn tilgangen på arbeidsplasser i kommunen.

Antallet personer som *bor* i Nissedal og er sysselsatt i sekundærnæringene er ca. like stort som antallet sysselsatte i sekundærnæringene med *arbeidssted* i Nissedal (214/216).

Arbeidsplassdekningen innenfor sekundærnæringene kan dermed sies å være god. Det betyr likevel ikke at arbeidsmarkedet er dekket av kun Nissedals egne innbyggere – 85 personer pendler ut og 87 personer pendler inn i kommunen for å arbeide innenfor sekundærnæringene.

Innenfor helse- og sosialtjenester er det litt flere som pendler fra Nissedal enn til Nissedal, noe som tyder på at tilgangen til kompetanse og arbeidskraft er større enn tilgangen på arbeidsplasser i kommunen. Dette er av betydning mht. aldersstrukturen i kommunen, som tilsier at helse- og sosialtjenester vil kreve ytterligere ressurser i årene som kommer.

Den siste næringsgruppen, «Andre næringer», er en sekkepost der man bla. finner primærnæringene, men også næringer knyttet til kunst, kultur og personlig tjenesteyting. Her er det 5 personer som pendler til Nissedal, og 18 som pendler fra. Dette indikerer igjen at tilgangen til kompetanse og arbeidskraft er større enn tilgangen til arbeidsplasser.

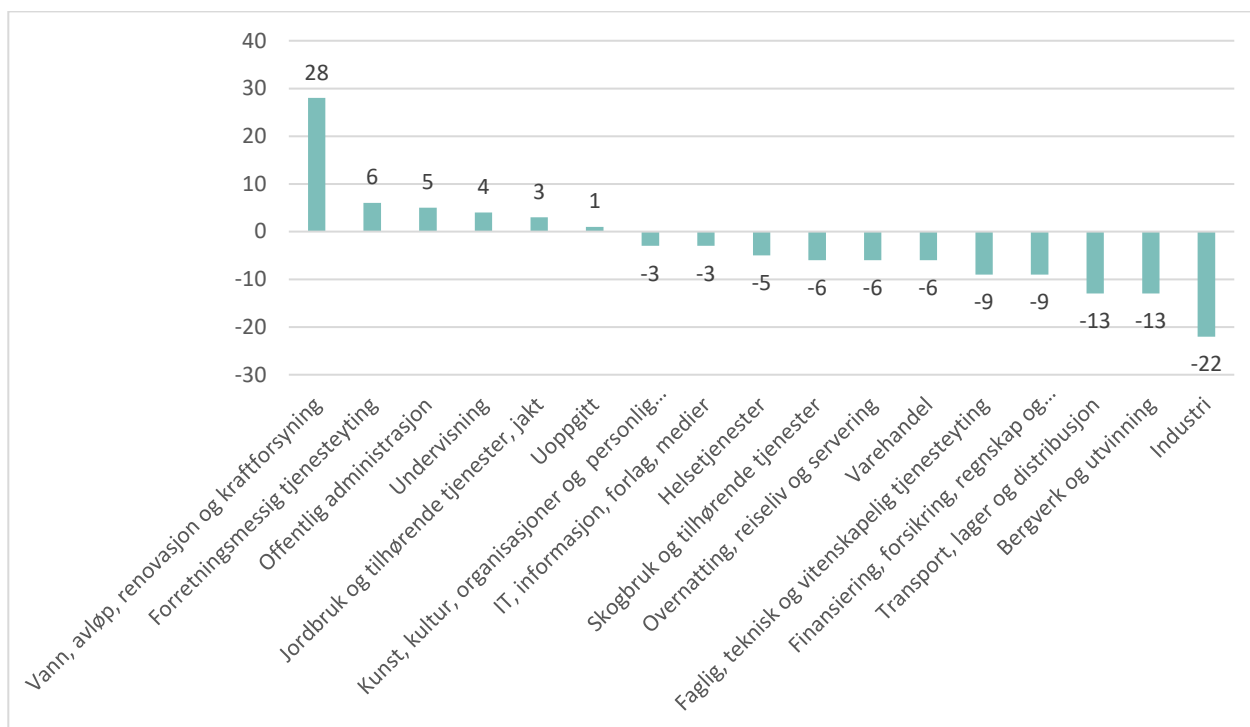
Tabell 4.1. Sysselsatte og pendlere i Nissedal etter næring. 4. kvartal 2021. I celler med «-» er data ikke tilgjengelig. Kilde: SSB tabell 11617

	Sysselsatte med bosted i Nissedal	Sysselsatte som pendler til Nissedal	Sysselsatte som pendler fra Nissedal	Sysselsatte med arbeidssted i Nissedal
Sekundærnæringer	214	87	85	216
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen., forretningsmessig tjen., eiendom	167	23	60	130
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	20	-	5	-
Undervisning	53	-	10	-
Helse- og sosialtjenester	161	36	41	156
Andre næringer	80	5	18	67

Ved å se på nettoppendling innenfor de ulike næringene kan man få mer informasjon om hvilke næringer som har over- eller underskudd av arbeidsplasser/arbeidskraft. Netto innpendling er størst innen kommunale infrastrukturtenester som vann, avløp, renovasjon og kraftforsyning, med 28

personer (se figur 4.4). Netto utpendling er størst innen industri (22 personer), bergverk og utvinning (13), og transport, lager og distribusjon (13).

Figur 4.4. Nettoppendling Nissedal fordelt på næring. 4. kvartal 2021. Kilde: SSB tabell 13470

5. Kommunikasjon og infrastruktur

5.1. Veier og fysisk infrastruktur

Veisystemet er viktig for en distriktskommune som Nissedal. Personbil er dominerende transportmiddel, og kollektivtilbudet i form av buss er relativt begrenset. Rv. 41 (Telemarksvegen fra Kristiansand til Brunkeberg) går nord-sør gjennom kommunen på østsiden av Nisser. Dette er kommunens viktigste transportåre, og også den viktigste tilkomstveien for tilreisende til kommunen. På vannets vestsida er det fylkesvei fra Treungen til Fjone og Sundsodden. Fjoneferga, som er landets minste kabelferge, frakter hvert år 5-6 000 personbiler samt passasjerer den 500 m lange strekningen fra vestsiden til østsiden av Nisser. Kommunen har ellers 74 km fylkesvei og 26 km kommunal vei (SSB tabell 11845).

Det arbeides med å få vegforbindelse mellom Kyrkjebygdaheia i Nissedal og Tørdal i Drangedal. En rapport fra Asplan Viak⁶ viser at en slik vegforbindelse kan ha betydning for områdenes attraktivitet ved å redusere reisetid for mange av eierne av fritidsbolig på Kyrkjebygdheia, bidra til økt omsetning

⁶<http://innsyn.nissedal.kommune.no/innsynNissedal/RegistryEntry/ShowDocumentFromDmb?registryEntryId=143285&documentId=188107>

og utbygging av fritidsboliger i området, og gi ringvirkninger til lokale næringer som bygge- og anleggsbransjen, varehandel og aktivitetstilbud lokalt.

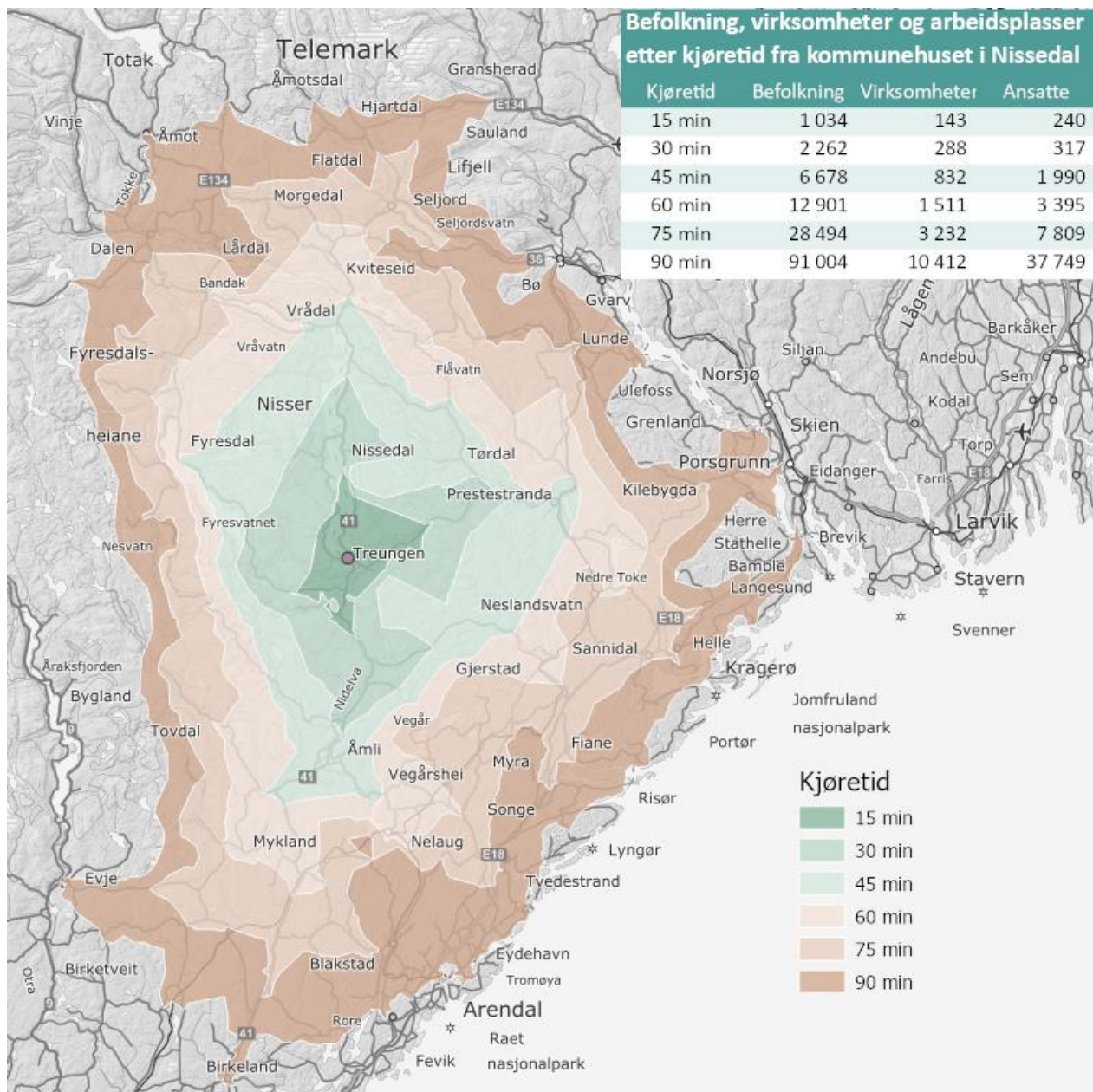
5.2. Reisetidsanalyse

Hvor lang tid det tar å reise sier noe om potensiale for Nissedøler til å reise til andre kommuner for jobb, handel og aktiviteter, men også noe om potensiell arbeidskraft i ulik kjøretid for virksomheter i Nissedal.

Figur 5.1 viser hvor langt man kommer med bil dersom man kjører i skiltet hastighet under vanlige kjøreforhold innen 15 minutter, 30 minutter, 45 minutter, 60 minutter 75 minutter og 90 minutter kjøretid fra kommunehuset i Nissedal. Figuren viser også antall innbyggere, antall virksomheter og antall arbeidsplasser innen ulike reisetider.

De aller fleste daglige pendlerreiser skjer innenfor 45 minutter kjøretid. Innen 45 minutter kjøretid kommer man både til Vrådal og til kommunesentrene i Åmli, Drangedal og Fyresdal. Vi ser også en del pendling mellom nettopp disse kommunene. Dette er imidlertid kommuner som har mange av de samme utfordringene som Nissedal når det kommer til befolkningssammensetning, arbeidsplassvekst og det å tiltrekke seg rett kompetanse.

Figur 5.1. Reisetidsanalyse for Nissedal. Kilde: Statens vegvesen og SSB

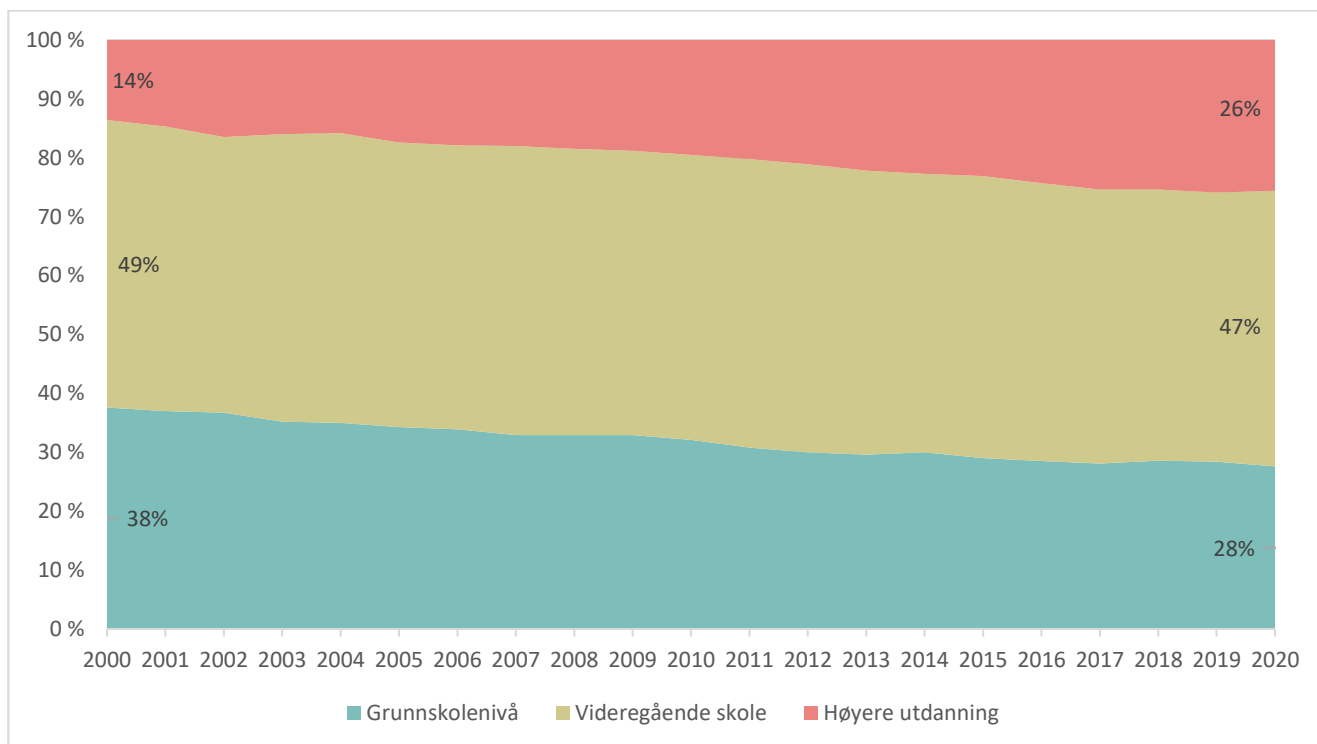
6. Levekår

6.1. Utdanningsnivå

Et høyt kompetansenivå i befolkningen kan gjøre kommunene bedre i stand til å omstille seg og skape nye næringer. Som vi har sett tidligere er det også utfordringer i Nissedal å få tak i rett kompetanse. Vi har ikke direkte kunnskap om kompetansenivået blant innbyggerne i Nissedal, men vi vet hvor stor andel av befolkningen over 16 år som har fullført ulike nivåer av formell utdanning.

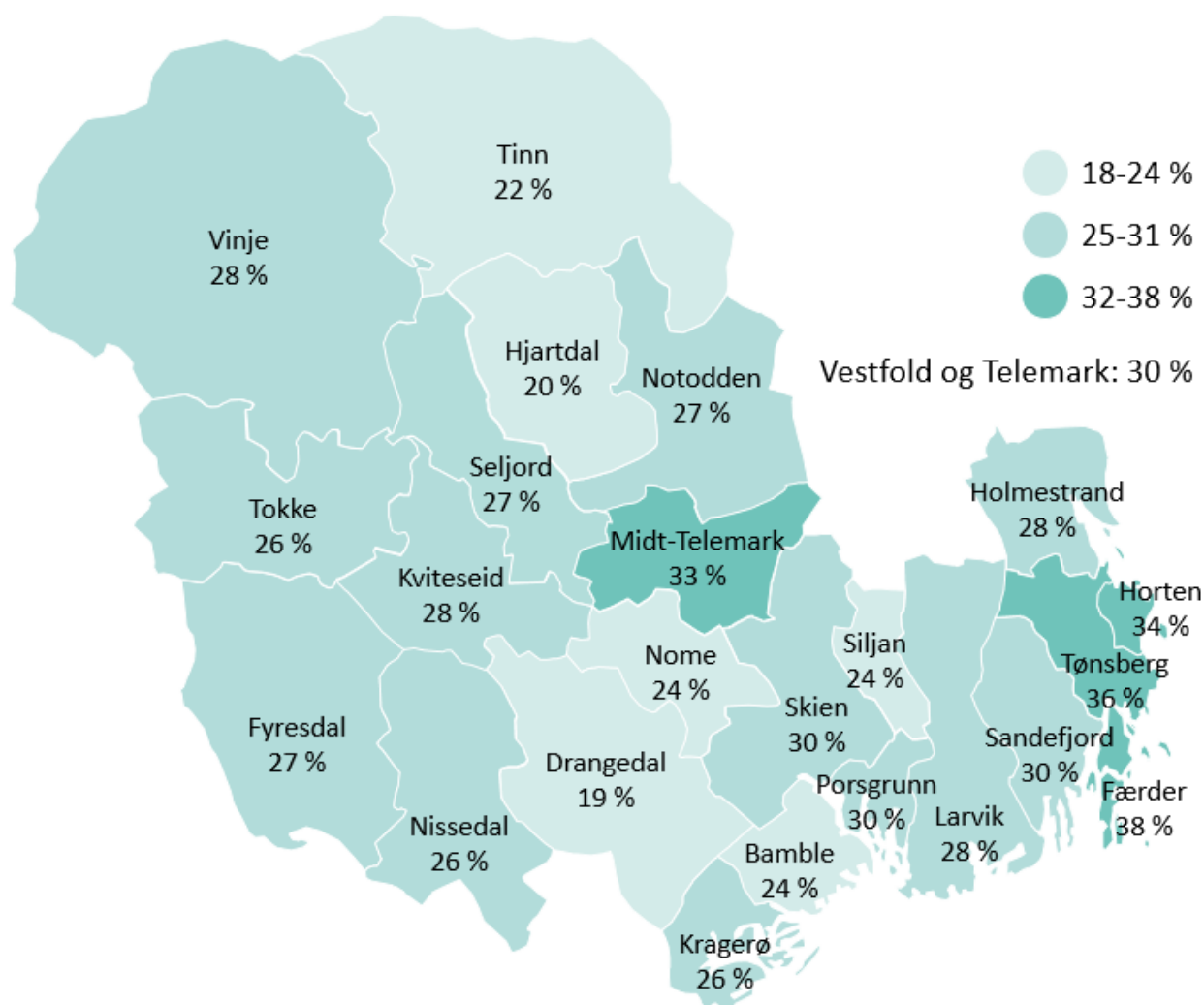
Figur 6.1 viser at utdanningsnivået har økt mye i Nissedal de siste 20 årene. Mens 14 % av innbyggerne over 16 år hadde høyere utdanning i år 2000 har dette økt til 26 % i 2020. Det har vært en liten nedgang i andelen med videregående skole som høyeste fullførte utdanningsnivå, mens andelen som har grunnskole som høyeste fullførte utdanning har blitt kraftig redusert – fra 38 % i år 2000 til 28 % i år 2020.

Figur 6.1. Høyeste fullførte utdanningsnivå blant befolkningen over 16 år i Nissedal. Kilde: SSB tabell 09429

Figur 6.2 viser at Nissedal er blant kommunene i Vestfold og Telemark med relativt lav andel med høyere utdanning. Nissedal ligger likevel noe høyere enn nabokommunene.

Figur 6.2. Andel med høyere utdanning 2021. Kilde: SSB tabell 09429

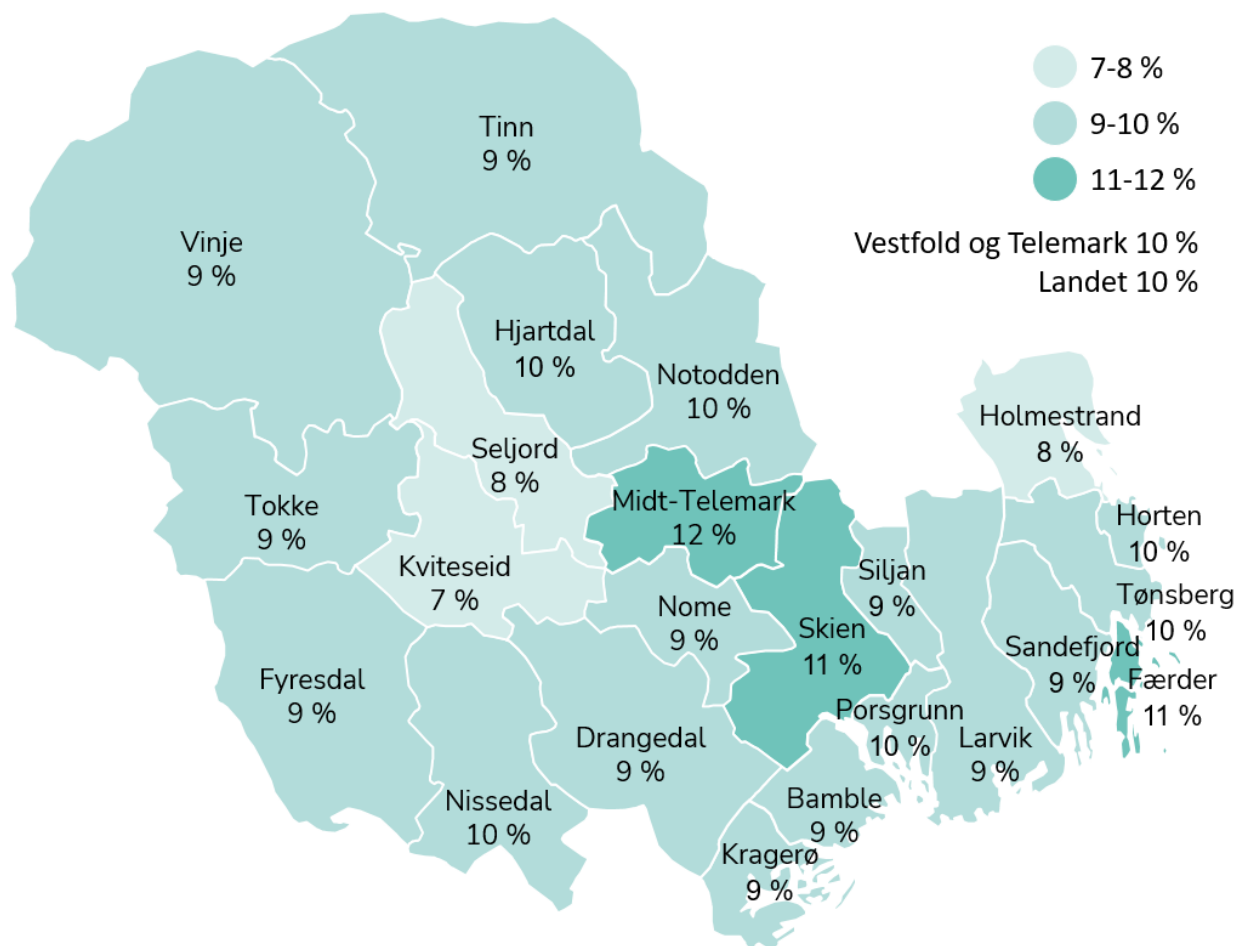

6.2. Lavinntekt og fattigdom

Nedgang i sysselsetting kan føre til at flere permanent faller utenfor arbeidsmarkedet, noe som kan blant annet kan påvirke inntektsnivået og omfanget av lavinntekt og fattigdom. Figur 6.3 viser andelen personer i hver kommune som over en treårs-periode har lavere inntekt enn 60 % av medianinntekten i kommunen.⁷ I 2017-2019 hadde 10 % av innbyggerne i Nissedal vedvarende lavinntekt, likt som i fylket og landet som helhet. Andelen personer med vedvarende lavinntekt i Nissedal har økt fra 6 % i 2004-2006 til 10 % i 2017-2019. Ingen andre kommuner i Vestfold og Telemark har hatt en så stor økning i omfanget av vedvarende lavinntekt som Nissedal.

⁷ Vedvarende lavinntekt er beregnet ved å slå sammen inntektene til husholdningen over en treårsperiode, og dele denne summen på tre. Grensen for lavinntekt beregnes ved å se på medianen for kommunen i samme treårsperiode. Lavinntektsgrensen er i dette tilfellet 60 % av medianinntekten. Husholdningene som har en gjennomsnittlig samlet inntekt under den gjennomsnittlige lavinntektsgrensen for de samme årene, har vedvarende lavinntekt.

Figur 6.3. Andel som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt etter kommunale grenser for lavinntekt. 2017-2019. Kilde: KommuneHelsa statistikkbank

Vestfold og Telemark fylkeskommune
vtfk.no

Postadresse: Postboks 2844, 3702 Skien

Besøksadresser: Fylkesbakken 10, Skien / Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Kontakt: 35 91 70 00 / post@vtfk.no

